

DANI: Intervju sa visokim predstavnikom Christianom Schmidtom

Razgovarao: Saša Rukavina

DANI: Pošto nam vrijeme curi, moramo odmah u glavu: dva su goreća problema ovih dana u BiH. Prvi je državna imovina. Imamo odluku OHR-a o zabrani raspolaganja državnom imovinom do donošenja državnog zakona. Taj zakon već deceniju i više ne postoji ni u naznakama, RS je sad već treći put donijela svoj i već ga počinje primjenjivati. Kada će Vaš Ured ponovo intervenisati i možemo li ovog puta očekivati neki zahtjev, pritisak ili nešto slično na institucije države da konačno riješe to pitanje?

Christian Schmidt: Budimo precizni: 18 je broj godina koliko ovo pitanje čeka da se dođe do rješenja. To je 18 godina izgubljenih prilika za korištenje državne imovine za dobrobit građana BiH.

Pravna situacija je jasna: odluke Ustavnog suda BiH, najviše pravosudne institucije u zemlji, jasno govore da država ima isključivu nadležnost da to pitanje regulira na državnom nivou odgovarajućim zakonima koje usvaja Parlamentarna skupština BiH. To je adresa za rješavanje ovog problema. Zaista namjeravam da posvetim više truda i pažnje da pomognem domaćim političkim snagama da postignu dogovor o ovom pitanju.

DANI: Osim toga, tokom zadnje rasprave u NSRS poslanici SNSD-a

su iznijeli podatak da je više od 90 odsto te imovine već uknjiženo kao vlasništvo entiteta. I to je, ako je tačno, otvoreno kršenje odluka OHR-a. Je li Vaš Ured planirao provjeriti te tvrdnje i reagirati?

Christian Schmidt: Bez obzira koji postotak naveli, sve uknjižbe državne imovine suprotno Zakonu o zabrani raspolaganja su pravno ništavne i oni to znaju. Investitori bi to trebali znati, znaju odgovorni državni službenici u RS, uključujući i uposlenike Geodetske uprave RS zadužene da izvrše takve uknjižbe i potpišu papire. Tužioci bi to trebali znati. Ali prije svega, to bi trebali znati građani RS, privatni poduzetnici i svi oni kojih se ove transakcije direktno tiču.

Ustavni sud BiH je u više navrata potvrdio da se pitanje državne imovine ne može riješiti jednostranim mjerama. Uporno postupanje protiv jasnih odluka Ustavnog suda mora se smatrati jasnim kršenjem Ustava i kršenjem Daytonu.

Dakle, umjesto da igraju igrice i gube dragocjeno vrijeme, oni trebaju sjesti zajedno i postići uravnoteženo i održivo rješenje za ovo pitanje na državnom nivou. BiH sada čeka ozbiljan posao nakon što je u decembru prošle godine dobila status kandidata. Uporno nepoštovanje odluka najvišeg suda u zemlji svakako nije u skladu sa prioritetima EU, koji se tiču poštovanja vladavine prava.

DANI: Citiram: "Prihvatljivo i održivo rješenje pitanja raspodjele imovine između države i drugih razina vlasti" prvi je na listi pet ciljeva i dva uvjeta PIC-a koje treba ostvariti da bi se zatvorio OHR. Kad ste došli u BiH, rekli ste da ste Vi zadnji visoki predstavnik u BiH. Još vjerujete u to?

Christian Schmidt: Ono što se često izostavlja, namjerno ili ne, kada se spominje program 5+2 jeste da su to ciljevi i uslovi koje moraju ispuniti vlasti u BiH. Dakle, jednadžba je

vrlo jednostavna: što prije budu ispunjeni ovi ciljevi, prije će se zatvoriti OHR. Vjerujem da je to ostvarivo i da ću moći reći da sam odmah na početku svog mandata bio u pravu kada sam rekao da ću biti posljednji visoki predstavnik.

DANI: Generalno, koliko OHR danas može u manjem bh. entitetu raditi posao zbog kojeg postoji? Koliko su Vaše odluke uopšte provodive u situaciji kad vlast u RS svojim odlukama otvoreno krši pravni poredak BiH, čiji je, po Dejtonskom sporazumu, OHR dio?

Christian Schmidt: Moj mandat i moja ovlaštenja su isti kao i mojih prethodnika i ne proizlaze niti zavise od jednog ili drugog entiteta. Visoki predstavnik ima zakonit mandat u Bosni i Hercegovini. Bez obzira koliko glasnu ili veliku buku neki pokušavaju stvoriti, to je činjenica. I ja mogu računati na podršku međunarodne zajednice.

DANI: Koliko Vama lično situaciju otežavaju diskusije koje se vode oko Vas lično? S jedne strane, iz RS i Rusije, pa i Kine, imamo osporavanje Vašeg mandata, s druge slušamo optužbe da ste hrvatski igrač, koje su eskalirale do te mjere da je Komitetu za vanjske poslove Bundestaga otišao zahtjev grupe njemačkih diplomata i političara da Vas smijene.

Christian Schmidt: Uvijek će postojati različiti pogledi na pravna pitanja. Ali nije moj stil da nekoga vrijeđam ili namjerno širim lažne vijesti. Pozvao bih sve da slijede taj primjer i drže se osnovnih pravila civiliziranog ponašanja. Jedan delegat NS RS čak stalno govori da me je potplatio sam Dodik. Znači, to me sad čini i srpskim igračem? Sve su to gluposti i teško je povjerovati da se mediji i politika zaista bave ovim bajkama umjesto da raspravljaju o istinski važnim temama u BiH, a ima ih poprilično. Počevši od konkretnih problema poput borbe protiv korupcije, vladavine prava, ekonomije, obrazovanja. Lista je duga i ima dovoljno posla.

Generalno govoreći, kao nekada aktivan političar, razumijem da

ljudi, sa svih strana društvenog i političkog spektra, traže ili podržavaju različite političke programe i ideje. Imati političku agendu ili ideju sa pratećim narativom je sasvim u redu, ali me ne prestaje čuditi kako odrasli ljudi ponekad dopuštaju da budu zaneseni i gube osjećaj za dobar ukus i stvarne prioritete.

DANI: Kako uopšte komentarišete to pismo? Je li stvarno radite protiv Bosne i Hercegovine?

Christian Schmidt: Šta se tu ima komentirati? Naravno, radim u interesu Bosne i Hercegovine, ali radim protiv svih onih koji žele da ova država ostane u ćorsokaku dok njeni najbolji i najpametniji odlaze i grade svoje živote negdje drugdje. Izvući BiH iz ćorsokaka neminovno traži da se političke strukture izguraju iz *statusa quo*. Razumljivo je da je to mnogima na političkoj sceni neprijatno. Ono što često ne razumiju je da sebe i svoje političke ciljeve nikada ne treba da izjednačavaju sa Bosnom i Hercegovinom i njenim narodom. Vidim da se neki od domaćih igrača koriste prljavim trikovima. To nije dobro za demokratsko društvo. Uvijek prihvatam diskusiju, ali nikada uvrede.

DANI: Za drugo goruće pitanje dijelom su krive i Vaše odluke od 2. oktobra koje se odnose na formiranje vlasti u Federaciji. Stojite li još uvijek na stavu da se domaći političari moraju dogovoriti oko formiranja nove Vlade FBiH?

Christian Schmidt: Da, moraju. Ukoliko postoji volja, način se pronađe. Poštivati suštinu demokratije znači poštovati rezultate izbora i osigurati da se nakon svakih izbora oformi vlast. Blokada institucija nije opcija. Zadržati ono što je ostalo od vlade izabrane prije osam godina i nemati podršku parlamenta također nije opcija. Vidjeli smo kako je brzo formirano Vijeće ministara. Nema razloga da se ne postigne dogovor za novu Vladu FBiH. Parlament ima ključnu ulogu, a predsjednik i potpredsjednici imaju zadatak da daju konstruktivne prijedloge. Oni to duguju građanima BiH.

DANI: Vrlo konkretno: možda se u normalnim demokratijama podrazumijeva da onaj ko ima parlamentarnu većinu dobije mandat za formiranje izvršne vlasti, ali ovo je BiH. I ovdje važi princip političkih inata, odnosno sasvim je normalno da SDA-ov kandidat za (pot)predsjednika Federacije Refik Lendo kaže da mu ne pada na pamet da išta blokira, ali da njegova stranka, s kojom niko neće, mora biti u vlasti. Hoćete li odmah reagovati na te blokade ili ćete čekati da se domaći akteri dogovore, čak i ako je jasno da neće?

Christian Schmidt: Nije li vrijeme da se počne više razmišljati o dužnosti stranaka da pregovaraju i dogovaraju se kako bi se osigurala zajednička korist, a ne sprovodili uski stranački interesi? Moja poruka političkim strankama je da razmišljaju o interesima šire populacije, a ne isključivo o svom. Ako se nešto brzo ne promijeni, neće biti važno ko će formirati vladu – ljudi koji već odlaze u alarmantnom broju nastaviti će da odlaze. To je trend koji se mora preokrenuti i koji bi trebao biti vodeći princip za sve. Da ponovim: odgovornost je i dužnost izabраниh zvaničnika i njihovih političkih partija da se dogovore o formiranju vlade. Ono što političari u BiH treba da promijene je politička kultura pregovaranja i osjećaj dužnosti da se pregovara u dobroj vjeri, a ne kultura politike maksimalističkih zahtjeva i jednostranih ultimatumata. A prije svega moraju prihvatiti da će neke stranke na kraju morati biti u opoziciji, a ne da pokušavaju iznutra potkopavati rad parlamentarne većine.

DANI: Znam da nećete odgovoriti, ali naše je da pitamo: koje realne poteze OHR može vući da se situacija u FBiH sad razriješi? I planirate li, nakon toga, okupiti domaće političare da zajedno s Vašim stručnjacima, nađu trajna rješenja koja se neće mijenjati od izbora do izbora i zavisiti od rezultata koje ostvari neka stranka?

Christian Schmidt: Međunarodna zajednica je spremna pomoći, to je sigurno, ali ne želimo da gledamo beskonačne i uzaludne svađe. Želimo rješenja. Želimo BiH u Evropskoj uniji. Ostalo

je na domaćim akterima. Oni treba da rade svoj posao, za to su i izabrani. Sasvim jednostavno.

DANI: Hoće li se OHR uključivati u razgovore o Izbornom zakonu koje dio nove koalicije najavljuje za prvih šest mjeseci ovog mandata? U prošlim ciklusima pregovora nije vas aktivno bilo, a onda ste lomili stvari preko koljena u izbornoj noći?

Christian Schmidt: BiH je izgubila dosta vremena tokom pregovora o široj izbornoj reformi. Želio sam vratiti funkcionalnost Federaciji jer je četiri godine imala prelaznu Vladu, a Ustavni sud je bio blokiran. Ne bih mogao sam da provedem sve potrebne izborne reforme i to mi nije niti bila namjera. Bio sam u pravu što sam to učinio neposredno nakon izbora i prije objave izbornih rezultata, ali takve mjere moraju ostati vanredne. Lopta je sada na domaćem terenu. Da vidimo šta će s njom, obavezali su se Evropskoj uniji da će pronaći rješenje. Diskriminacija u ovoj zemlji se mora okončati. Spremni smo da olakšamo taj proces. Nema više vremena za političke šarade koje blokiraju napredak BiH. Ovo bi mogla biti posljednja prilika da se problemi riješe. Svaki domaći akter bi trebao biti svjestan toga i ako bude potrebno, podsjetit ću ih na tu činjenicu.